

דילול פרי וסנסנים באשכולות מג'הול 2010

אבי סדובסקי ותמיר טיקוצ'ינסקי- מו"פ ערבה דרומית

המטרה:

לבדוק את השפעת דילול ברמות שונות באשכול (סנסנים לאשכול ופרי לסנסן) על מדדי יבול וגודל פרי.

טיפולים:

1. חזק: דילול האשכול ל 25 סנסנים 8 פרות לסנסן (8 25)
2. בינוני: דילול האשכול ל 25 סנסנים ו 16 פרות לסנסן (16 25)
3. חלש: דילול האשכול ל 25 סנסנים ללא דילול בסנסנים (- 25)
4. ללא: אשכול ללא דילול.

שיטות וחמרים

בראשית מאי 2010 נבחרו אשכולות שדוללו לארבעת הטיפולים למעלה. דילול האשכולות בוצע ע"י הוצאת מרכז האשכול לקבלת מספר הסנסנים לטיפול (25, ללא דילול), ספירת הפרות על כל סנסן ודילולו בהתאם לטיפול (8, 16, ללא דילול) במהלך אוגוסט וספטמבר 2010 נגדד כל הפרי במספר סבבים. לאחר גמר הגיד הוסרו האשכולות בבסיסם, אורך רוחב והיקף הידה בסמוך לסנסן הראשון נמדדו ונספרו כל הסנסנים על הידה.

תוצאות

בשני אשכולות מתוך שמונה אשכולות שלא דוללו נשברה הידה עקב המשקל הכבד. נמצאה השפעה מובהקת לטיפולי הדילול על המדדים השונים שנבדקו (טבלה 1). לדילול פרות בסנסן הייתה השפעה מובהקת על מספר הפרות לסנסן בגדיד. ככל שמספר הפרות לסנסן בדילול היה נמוך יותר, מספר הפרות לסנסן בגדיד היה נמוך יותר. מספר הפרות לסנסן בגדיד היה 6, 10, 12 ו 14 בהתאם לדילול חנטים (8, 16, ללא: 25: (כ 35), וללא: ללא (כ 35)) (טבלה 1).

אחוז ההשרדות ירד באופן מובהק עם העליה במספר החנטים בדילול (טבלה 1). לדילול לא הייתה השפעה מובהקת על מספר הפרות והיבול לאשכול בשלושת הטיפולים 8: 25, 16: 25 ו ללא: 25, אם כי יש עליה לא מובהקת הן במספר הפרות והן במשקל היבול. נמצא הבדל מובהק בין שלושה טיפולים אלה לטיפול ללא כל דילול (ללא: ללא) הן במספר הפרות לאשכול והן ביבול לאשכול. באשכולות ללא דילול מספר הפרות היה פי שלושה ויותר (טבלה 1, טבלה 2), והיבול היה פי שניים וחצי ויותר מהטיפולים האחרים (טבלה 1).

נמצא הבדל מובהק בגודל פרי ממוצע רק בין טיפול הדילול החזק (8: 25) לטיפול ללא כל דילול (ללא: ללא) (טבלה 1). למרות ההבדל המובהק בגודל פרי ממוצע לא נמצא כל הבדל במספר הפרות המצטבר מגדול לקטן בכל הטיפולים עד פרי גדול מ 19 גרם (טבלה 2 גרף 1), אולם כמות הפרי במשקל 16.5 גרם ויותר הייתה גבוהה באופן מובהק מהכמות בשאר הטיפולים (טבלה 2 גרף 1).

סיכום ומסקנות

מטרת הניסוי הייתה לבדוק כיצד משפיע הדילול על היבול וגודל הפרי באשכול כאשר הגורמים המשתנים הם מספר סנסנים ופרי לסנסן. התוצאות שהתקבלו מראות כי לכאורה אי דילול גרם לקבלת הרבה פרי ופרי קטן (טבלה 1). אולם כאשר בוחנים את כמות הפרי המצטברת מגדול לקטן לא מתקבל כל הבדל בין טיפולי הדילול בכמות הפרי הגדול מ 19 גרם (פרי לאריזה), כלומר

הדילול לא הביא להגדלת פרי אלא להפחתה מאד משמעותית בכמות הפרי הקטן, שהביאה להגדלה במשקל הפרי הממוצע אולם לא במספר הפרות הגדולים. לפי התוצאות נראה כי לפחות ברמת הסנסן, מתבצע דילול טבעי ע"י נשירת פרות. מספר הפרות בגדיד לסנסן בטיפולים בהם הושארו 16 פרות לסנסן ו כל הפרות (35) היה דומה (טבלה 1). תוצאות הניסוי מראות כי לפחות ברמת האשכול להפחתה של מספר הפרות לאשכול לפחות מרבע ע"י דילול חזק של סנסנים ופרות אין השפעה על גודל הפרי ולא גורם להגדלת פרי. משמעותן שאין טעם לבצע דילול יתר באשכולות להגדלת פרי. יש לזכור כי תוצאות אלו הן ראשוניות בלבד ויש לחזור ולבדוק אותן בעונות נוספות על מנת לאושש אותן.

אם זאת אין ספק כי יש לדלל את האשכול למטרות אחרות כגון מניעת שבירה, כפי שקרה בחלק מהאשכולות בניסוי זה, ריווח הפרי להפחתת הלחות סביב לפרי, להפחתת שילפוח ומניעת מחלות, ולשיפור יישום תכשירי הדברה. אולם דילול כזה יכול להיות פחות קפדני. דילול פחות קפדני יביא להפחתה בעבודת הדילול.

טבלה 1: השפעת דילול על מספר פרות לסנסן, אחוז השרדות, מספר פרות לאשכול בגדיד, משקל כל הפרי, ומשקל פרי ממוצע									
משקל פרי ממוצע בגרם	יבול לאשכול בק"ג	מספר פרות לאשכול	אחוז השרדות	מספר פרות לסנסן	ממוצע סנסנים לאשכול	אשכולות לטיפול	טיפול דילול		
							חנטים	סנסנים	שם
18.8 a	3.1 b	162 b	80a	6 b	25	5	8	25	חזק
17.4 ab	4.4 b	248 b	65 a	10 ab	24	6	16	25	בינוני
17.3 ab	4.9 b	287 b	34 b	12 a	25	12	ללא (35)	25	חלש
14.4 b	12.7 a	895 a	39 b	14 a	66	5	ללא (35)	ללא (66)	ללא

אותיות שונות מאונך מראות על הבדל מובהק בין ממוצעי הטיפולים במבחן t ברמה של 0.05.

טבלה 2: השפעת הדילול על מספר פרות מצטבר לאשכול מפרי גדול לפרי קטן.												
פרות לאשכול	>9	>11.5	>14	>16.5	>19	>21.5	>24	>26.5	>29	>31.5	>34	דילול
162 b	162 b	160 b	146 b	112 b	77	43	20	9	3	1	0	חזק
248 b	248 b	242 b	198 b	131 b	80	48	27	11	4	2	1	בינוני
287 b	284 b	265 b	213 b	147 b	83	38	14	4	1	0	0	חלש
895 a	872 a	682 a	419 a	204 a	80	25	6	1	0	0	0	ללא

אותיות שונות מאונך מראות על הבדל מובהק בין ממוצעי הטיפולים במבחן t ברמה של 0.05.

גרף 1: השפעת הדילול על מספר פרות מצטבר לאשכול ע"פ משקל מגדול לקטן (עד פרי במשל 16.5 גרם)

